*"דרכים כפושות*
*חותכות שבילים של סתר*
*והנתיבים הם די מסובכים,*
*אך שביל אחד*
*בולט מכל היתר השביל*
*הזה שבו אנו הולכים..."*
*(אהוד מנור)*

# חינוך חברתי קהילתי

## מחוון להפעלת מכינה לחיים – מחוון למוסד החינוכי

**אתגרי המאה ה-21 מזמנים לפתחם של תלמידינו מצבים חדשים שמצריכים מענה והכנה של בני הנוער ליציאה מ'חממת' הבית, המשפחה, הקהילה והמוסד החינוכי.**

**מטרות התכנית**

- ✓ להעניק לבוגרים סל גדוש של ערכי מורשת ותרבות שיסייעו בידם לעצב את תפיסת עולמם והמשך דרכם.
- ✓ לצייד אותם בארגז כלים משמעותי שיאפשר להם התמודדות מיטבית עם משימות החיים העומדות בפניהם.

התכנית מאפשרת יצירת מסגרת להקניה, פיתוח והעצמה של יכולות קוגניטיביות, רגשיות ומעשיות שונות ומגוונות, תוך שיתוף פעולה של גורמים שונים בצוות בית הספר ליצירת מסגרת עשירה ורב-תחומית.

**תכנית מכינה לחיים בבית הספר מהווה קומה נוספת לתהליכי הלמידה החברתית המשמעותיים שמתרחשים כחלק בלתי נפרד מהתכנית החברתית הסדירה של בית הספר, וזאת באמצעות יצירת מסגרת עשירה בתכנים חווייתיים, סדנאיים והתנסותיים שמהווים תוספת, השלמה, הרחבה והעמקה לתכני התכנית החברתית הסדירה.**

**מודלים אפשריים להפעלת התכנית**

התכנית מיועדת לכיתות י"ב וניתן להפעיל אותה על פי עקרונות הגמישות הפדגוגית הניהולית (מע' גפ"ן) באחד מהמודלים הבאים:

- **מודל בית ספרי גמיש:** סימון משבצת זמן אפקטיבית, של שעות או ימים קבועים במערכת.
- **מודל הסיירת:** גיבוש סיירת תלמידים נבחרת (לפחות 25% מכלל השכבה) שמביעה נכונות ומחויבות לתהליך ולוקחת בו חלק פעיל.

- **מודל חודש ומעלה בשנת י"ב:** תהליך מרוכז וממוקד שמתקיים במהלך חודש אחד, או כסדרות שבועיות לאורך שנת י"ב. הלמידה מתקיימת בבית הספר ומחוצה לו.

*המתווים יחולקו ליחידות למידה עצמאיות ומודולריות.

**ניתן להפעיל את התכנית בכל מודל אחר שמתאים לבית הספר ואשר יקבל את אישור הגורם המקצועי במחוז.**

1. מודל "מכינה לחיים" המופעל בבית הספר_____
2. מס' השעות של התכנית בבית הספר _____ מס' מפגשים _____
3. מסגרת הזמן המוקדשת לתוכנית (יום בשבוע, חודש בשנה וכדו')

_____

4. סמנו את התשובה המתאימה

☒ התכנית מופעלת במסגרת שעות הלימודים כתוכנית חובה לכלל התלמידים

☒ התכנית מופעלת לאחר שעות הלימודים כתוכנית רשות

5. הרכז החברתי המלווה את התכנית _____

רכז/מוביל מכינה לחיים מטעם בית הספר

_____

6. מוביל מכינה לחיים משתתף בהשתלמות מכינה לחיים ארצית או מחוזית כן / לא
7. הוקם צוות מוביל בית ספרי להובלת התכנית כן / לא
8. התקיים פיתוח מקצועי לצוות המורים טרם הפעלת התכנית כן / לא

מתקיים תהליך פיתוח מקצועי לצוות המורים במהלך הפעלת התכנית כן / לא

9. נכתבה תכנית מכינה לחיים בית ספרית, כולל מסגרת זמן ולו"ז כן / לא
10. בבניית התכנית קיימת התייחסות לאוכלוסיות מיוחדות בבית הספר (עולים חדשים, חנ"מ, מחוננים ועוד)

כן / לא

11. בבניית התכנית קיימת התייחסות לתכנים באחריות התלמידים כן / לא

**תכנים מוצעים למכינה לחיים**

| נושא | מס' השעות המוקדשות לנושא |
|---|---|
| **קיום תהליך איתור צרכים של התלמידים "מה חסר לכם"** | |
| **בניית קבוצה ותיאום ציפיות** | |
| **העצמה אישית ובניית חוסן נפשי – כלים להתמודדות עם מצבי חיים משתנים, הגדרת יעדים** | |
| **תהליך קבלת החלטות ופתרון בעיות** | |
| **מנהיגות ושליחות** | |
| **ניהול זמן ומשאבים** | |

| | |
|---|---|
| **מעורבות חברתית וקהילתית, סולידריות חברתית** | |
| **זוגיות ויחסים בינאישיים (זוגיות ומיניות בריאה ותמרורי אזהרה).** | |
| **הכנה לשירות משמעותי לבן ולבת** | |
| **חינוך פיננסי** | |
| **הכנה ליציאה ללימודים אקדמאיים** | |
| **הכנה לעולם העבודה – הכוון תעסוקתי, הכנה לראיונות וכתיבת קורות חיים** | |
| **חינוך לאורח חיים בריא** | |
| **מניעת התמכרויות: אלכוהול וסמים** | |
| | |
| | |

*חשוב לקיים תהליכי הערכה ומדידה של התוכנית, להגדיר יעדים ותפוקות מצופים ולבחון את השגתם.

נושא מכינה לחיים צריך להיות מותאם למאפייני האוכלוסייה והצרכים של בית הספר במוסד החינוכי

מומלץ לקיים בסוף השנה ערב שיא לכל משתתפי התכנית, בשיתוף ההורים. ולחלק תעודת "בוגר מכינה לחיים"

**איציק אלימלך מדריך ארצי חח"ק ומכינות י"ב.**

**סיגל בן נתן מדריכה ארצית חח"ק ומכינות י"ב.**

**איתמר המאירי מדריך ארצי חח"ק ומכינות י"ב.**

**העתק: שושי שפיגל ראש אגף חינוך חברתי ח"ן**